

Av. Zeynep Ayza GÜLGÖSTEREN

**ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA
TIBBİ MÜDAHALEDE RIZA**

HER ŞEYİN EN MÜHİM NOKTASI, BAŞLANGIÇTIR.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	5
ABSTRACT	7
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR CETVELİ.....	15
GİRİŞ.....	17

BÖLÜM I

TIBBİ MÜDAHALE VE TIBBİ MÜDAHALEYE RIZA

1.1. TIBBİ MÜDAHALE KAVRAMI	23
1.1.1. Tanımı	23
1.1.2. Tarafları.....	29
1.1.3. Unsurları	32
1.1.3.1. Müdahalenin Tıp Mesleğini İcraya Yetkili Kişiler Tarafından Gerçekleştirilmesi	33
1.1.3.2. Müdahalenin Tıp Bilimince Benimsenmiş İlke ve Kurallara Uygun Olması.....	35
1.1.3.3. Müdahalenin Kabul Edilebilir Sebep, Amaçta ve Gereklikte Olması.....	37
1.1.4. Türleri	39
1.2. TIBBİ MÜDAHALEYE RIZA KAVRAMI	42

BÖLÜM II

RIZA EHLİYETİ OLMAYAN KİŞİLER YARARINA TIBBİ MÜDAHALEDE RIZA

2.1. AYIRT ETME GÜCÜNE SAHİP OLAN KÜÇÜK VE KISITLILAR BAKIMINDAN TIBBİ MÜDAHALEDE RIZA	53
2.1.1. Küçüklerin Durumu.....	53
2.1.2. Kısıtlıların Durumu.....	57
2.2. AYIRT ETME GÜCÜNE SAHİP OLMAYAN KÜÇÜK VE KISITLILAR BAKIMINDAN TIBBİ MÜDAHALEDE RIZA	58
2.2.1. Küçüklerin Durumu.....	58
2.2.2. Kısıtlıların Durumu.....	60
2.2.3. Geçici Ehliyetsizlik Halleri	62
2.3. YASAL TEMSİLCİNİN TIBBİ MÜDAHALEYE RIZASININ İNCELENMESİ.....	63
2.3.1. Velayet ve Vesayet Yetkisinin Kullanılması.....	63
2.3.2. Yasal Temsilcinin Rıza Göstermemesi.....	67
2.4. RIZA EHLİYETİ OLMAYAN KİŞİNİN YASAL TESMİLCİSİNİN DE BULUNMAMASI DURUMUNDA RIZA.....	69
2.5. HASTA TASARRUFU	73

BÖLÜM III

ORGAN VE DOKU NAKLİNDE RIZA

3.1. ORGAN, DOKU VE İNSAN KÖKENLİ BİYOLOJİK MADDE KAVRAMLARI	77
---	-----------

3.2. ORGAN VE DOKU NAKLİNİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	80
3.2.1. 20. Yüzyıldan Önceki Durum.....	80
3.2.2. 20. Yüzyıldan Sonraki Durum	81
3.3. ORGAN VE DOKU NAKLİNE İLİŞKİN KAVRAMLAR.....	82
3.3.1. Organ ve Doku Alınması ve Saklanması	85
3.3.2. Soğuk, Sıcak, Total İskemi Zamanı.....	86
3.3.3. Verici Kavramı.....	86
3.3.4. Alıcı Kavramı.....	86
3.3.5. Organ ve Doku Bağışı Kavramı.....	86
3.3.6. Tedavi Kavramı	87
3.4. ORGAN VE DOKU NAKLİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	88
3.4.1. İnsan Vücudundan Ayrılma Durumuna Göre Organ ve Dokunun Hukuki Niteliği.....	92
3.4.2. Organ ve Doku Nakli İşleminin Hukuki Niteliği.....	96
3.5. ORGAN VE DOKU NAKLİ ÇEŞİTLERİ.....	101
3.5.1. Canlı Vericiden Organ ve Doku Nakli.....	101
3.5.1.1. Canlı Vericiden Doku ve Organ Nakli İçin Gereken Şartlar.....	105
3.5.1.1.1. Verici Bakımından Şartlar.....	106
3.5.1.1.1.1. Ehliyet.....	106
3.5.1.1.1.2. Vericinin Rızası	108
3.5.1.1.1.3. Naklin Üstün Bir Amaca Hizmet Etmesi.....	112
3.5.1.2. Çapraz Nakil.....	112

3.5.2. Ölü Vericiden Organ ve Doku Nakli.....	114
3.5.2.1. Ölü Vericiden Organ ve Doku Nakli İçin Gereken Şartlar	115
3.5.2.1.1. Ölümün Gerçekleşmesi ve Ölüm Anının Saptanması.....	115
3.5.2.1.2. Ölü Vericiden Organ ve Doku Nakline Rıza Verilmesi	119
3.5.2.2. Şüpheli Ölümelerde Organ Nakli.....	125
3.5.3. Organ ve Doku Dağıtımı	126
3.5.4. Kompozit Doku Nakli	128
3.6. ORGAN VE DOKU NAKLINE RIZA GÖSTERİLMESİNİN İNCELENMESİ.....	130
3.7. ORGAN VE DOKU NAKLİNDE HEKİMİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	138
3.7.1. Organ ve Doku Naklinde Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü ve Hastanın Rızasının Alınması.....	138
3.7.2. Organ ve Doku Naklinde Hekimin Sadakat ve Özen Borcu, Sır Saklama ve Kayda Geçirme Yükümlülüğü.....	148
3.8. ORGAN VE DOKU NAKLINE İLİŞKİN OLARAK KİŞİLİK HAKKI AÇISINDAN ÖZELLİK TAŞIYAN NAKİLLERDE RIZANIN İNCELENMESİ	151
3.8.1. Yüz Nakli.....	151
3.8.2. Kornea Nakli.....	158
3.8.3. Kol ve Bacak Nakli.....	161
3.8.4. Böbrek ve Karaciğer Nakli	162

3.8.5. Kemik İliği Nakli.....	167
3.8.6. Akciğer Nakli.....	171
3.9. ORGAN VE DOKU NAKLİNİN ETİK KURALLAR BAKIMINDAN İNCELENMESİ	172

BÖLÜM IV

ÜREMEYE YARDIMCI TEDAVİ YÖNTEMLERİNE YÖNELİK TIBBİ MÜDAHALELERDE RIZANIN İNCELENMESİ

4.1. ÜREME HAKKI KAVRAMI	177
4.2. ÜREMEYE YARDIMCI TEDAVİ UYGULAMALARI KAVRAMI.....	179
4.3. ÜREMEYE YARDIMCI TEDAVİ YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YAPAY DÖLLENMENİN İNCELENMESİ	184
4.3.1. Yapay Döllenme Kavramı ve Hukuki Niteliği	184
4.3.2. Yapay Döllenme Türleri	185
4.3.2.1. Homolog Döllenmenin İncelenmesi.....	186
4.3.2.2. Heterolog Döllenmenin İncelenmesi	189
4.3.2.2.1. Heterolog Döllenme Türleri.....	191
4.3.2.2.1.1. Sperm Bağışı.....	191
4.3.2.2.1.2. Yumurta Nakli	194
4.3.2.2.1.3. Embriyo Nakli.....	196
4.3.2.2.1.4. Taşıyıcı Annelik.....	197
SONUÇ.....	199
KAYNAKÇA	207